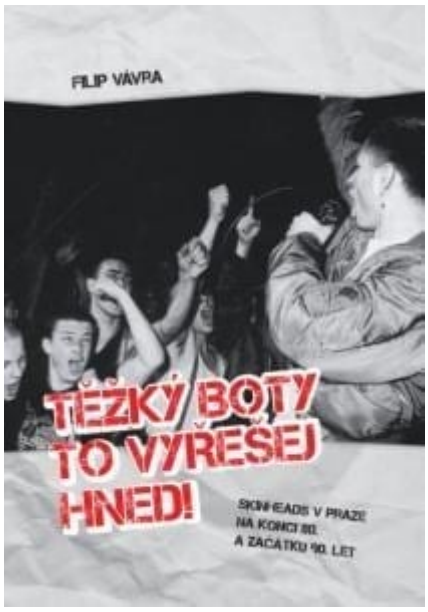
Autor: E.X.

Knih o punku v Čechách vyšlo již několik, jen namátkou bych jmenoval velmi povedené *Kytary a řev* [1] a HNF [2], avšak o historickou českou scénu skinheads se zajímaly jen okrajově. V tomto odvětví je tedy kniha *Těžký boty to vyřešej hned!* u nás průkopníkem. Je bezesporu jasné, že k napsání knihy inspirovala autora dnes již klasika od mého oblíbeného vydavatelství Feral House vydavatele Adama Parfreyho a to *The White Nationalist Skinhead Movement* [3] od Roberta Forbese a Eddieho Stamptona, jak ostatně zmiňuje sám Filip Vávra v rozhovoru: [4] „*Ten konkrétní impuls přišel loni v létě, kdy jsem si přečetl knihu o historii anglických nacionalistických skinheads. Je to od roku 1979 do roku 1993, psal to člověk ze scény, který byl snad u všeho, a je to neuvěřitelně podrobné. Uvědomil jsem si, že něco takového tady chybí. Už jen z historického hlediska.*“

Avšak řekněme si na rovinu, kniha *Těžký boty to vyřešej hned!* své knižní inspiraci nemůže konkurovat, jednak rozsahem, kdy Vávrova kniha má pouhých 276 stran [5] (kniha zahraničních autorů má 610 stran), jednak přehledností kapitol, kdy se u *Těžký boty to vyřešej hned!* nedá moc ani o kapitolách hovořit, protože se jedná spíše o záznamy historek skinheadů, kdy jediné pojítko mezi nimi je osobní příběh Filipa Vávry, kterak se z vzorného skauta stal neonacistou.

Knihu lze tedy spíše hodnotit jako knihu vzpomínek než nějaké ucelené kompendium. Na knihu vzpomínek mi v ní ale na druhé straně chybí humor, nadhled a třeba i pozdější reflexe daného období dospívání. Humor se v knize vyskytuje opravdu velmi poskrovnu, až si člověk téměř myslí, že tehdejší skinheads žádný humor neměli či ho dost upozadilo si přílišné hraní na „drsňáky“ a „elitu“. Humor dejme tomu, tak trošku probleskne okolo kapel Orlík a Tři Sestry, kdy se dotyční dali dohromady, vytvořili projekt Oslík a hráli známé předělávky od tehdy komerčních interpretů a kapel (Michal David, Richard Müller, Boney M, Karel Gott, Miro

Žbirka, Standa Hložek) ve vlastní textové úpravě a s bundou bomber otočenou na oranžovou stranu. Údajně zazněly předělávky těchto skladeb: Decibely lásky, Po schodoch, Biely kvet, Holky z naší školky, [6] což mohlo být docela vtipné. Více „srandovní“ mi už přijdou historky z knihy *Tak to bylo, tak to je* od Lou Fanánka Hagena. [7] Nedávno vyšla i ve formátu audio. Vtipně dnes působí rovněž i několik sestav tehdejších koncertů: kupříkladu koncert v Hotelu Tichý z 26. 10. 1989 t.j. Orlík, Znouzectnost, Do řady, Tři sestry a Psí vojáci. [8] Či ještě bizarnější koncert v Plzni proběhlý v září roku 1992 v rámci Eurovize. Tehdy zde vystoupili Braník před dětským publikem se svou písní „Mrdavá“ a Kabát s „Má ji motorovou.“ [9] Jinak se kniha *Těžký boty to vyřešej hned!* skládá převážně z násilí a popisování historek o bití punků, Vietnamců a Cikánů. Násilí se tehdy nevyhýbaly ani holky skinheadů, co se s nimi chodily prát a samy napadaly své „odpůrce“ či v jejich případě, spíše „odpůrkyně“. Svědčí o tom několik svědectví holek v knize.

Těžký boty to vyřešej hned! dokáže ale i tak překvapit a to zejména rozsahem hnutí, které tenkrát ovlivnilo spoustu mladých lidí a dnes o tom již nejsou téměř žádné záznamy, kromě několika tehdejších článků v časopisech a blednoucích vzpomínek pamětníků. Doba byla tenkrát opravdu divoká a to především v Praze, která byla centrem tehdejšího dění a také z ní pochází většina vzpomínek účastníků. Někdy i vzpomínek dosti šokujících: skalpování Vietnamce nožem ve vlaku, [10] cestování metrem s páskami s hákovými kříži či nošení vlajky Třetí říše na veřejnosti. Kniha uvádí, že tehdy se mohlo naprosto všechno a nikdo nic moc neřešil, popřípadě policisté rádi přimhouřili oko a někdy i oči obě. Po době tuhé totality se také není čemu divit, nikdo ještě nevěděl, jak bude nový stát vypadat a nikdo nechtěl být za toho, kdo bere jiným lidem svobodu. Zkrátka doba velkého chaosu, privatizace a pouličního násilí.

Dosti šokující jsou rovněž vzpomínky účastníků na skinheadské demonstrace o 700 lidech kráčející Prahou a zpívající své rasistické písně, bez naprostého doprovodu policie. Dnes věc naprosto nemyslitelná. Kdy současnou situaci věrně popsal dnes již mrtvý anarchista a básník Milan Kozelka ve své sbírce *Tetelíště zmrdů*: [11]

Na Palackého náměstí v Praze demonstruje 30 neonacistů
Hlídá je 400 policistů ze speciálního útvaru, nad náměstím krouží helikoptéra,
Ministr vnitra přerušuje jednání s albánským protějškem
Prezident končí oficiální návštěvu Nového Zélandu a vrací se
Po třech hodinách se zbylých osmnáct neonacistů vydává na pochod městem
Doprovází je 200 policistů a členové antikonfliktního týmu
Nad pochodujícími neonacisty krouží helikoptéra
Ministr vnitra pořádá tiskovou konferenci
Prezident se blíží k Singapuru
Krátce před desátou hodinou večerní se neonacisté rozcházejí
V ulicích hlídkuje 50 policistů
Nad Prahou krouží helikoptéra
A prezidentský speciál přelétá nad Istanbulem.

Kniha samotná popisuje ty nejdivočejší roky, tedy řekněme pražský prostor od roku 1984 až

po rok 1992 a rozpad Československa, který Filip Vávra oslavil spálením slovenské vlajky na Václavském náměstí, krátký prostor je ale věnován i aktivitám za hranicemi Prahy, kupříkladu napadání Němců na přehradě Orlík, zápletce s koncertem kapely Orlík a Braník v Berlíně a kultovnímu festivalu v Bzenci na konci roku 1991. Jinak ostatní scény, kupříkladu brněnskou, sudetskou či slovenskou, kniha téměř neřeší.

Osobně mě zaujalo zejména rozdělení skinheads: ne, jak se dle tehdejších novinářů tradovalo na nacisty, české fašisty a kališníky, ale spíše dle hospod, kam dotyční chodili, t.j. zejména starší do „Blondýny“ a do vinárny „Orlík“ [12] a mladší později nazývaní jako kinderskins do „Bělky.“ Rovněž zajímavé je rozdělení dle Davida Matáska ne na generace (na to bylo hnutí příliš mladé), ale na vlny. Tyto vlny byly dle něj čtyři: První byla Ondřej Záruba, údajně první skinhead vizáží v republice, t.j. skinheadský pravěk. Druhá lidi okolo Daniela Landy v Praze okolo let 1987 a 1988. Třetí vlna přišla začátkem 90. let při vzedmutí národních vášní a poslední čtvrtá a největší po vydání první desky kapely Orlík na začátku září roku 1990. [13]

Kniha řeší tedy fenomén pražských skinheads od úplných počátků, až po postupný úpadek hnutí a jeho silnou radikalizaci, kdy od něj dali hlavní představitelé a ideoví tvůrci ruce pryč, jako např. Orlík (Daniel Landa a David Matásek), Braník (Jan Štěpánek, Pavel Pašerák) i Tři sestry (Fanánek Hagen). A scéna si vytvořila kapely nové, o mnoho radikálnější.

Publikaci by určitě prospěl jmenný rejstřík, citace a seznam názvů kapitol, když už Filip Vávra píše, že by se mohla hodit pro budoucí historiky. Ono se v ní opravdu bez tohoto minimálního základu obtížně zpětně orientuje a dohledávají informace.

Poučení z textu by mohlo být takové, že násilí se nesmí ustupovat, neboť, jak tvrdil Winston Churchill: „Pokud přijmeš svou hanbu a vyhneš se boji, budeš mít pak hanbu dvojitou“. Na druhou stranu, všechny projekty založené jen na permanentním násilí se rychle vyčerpají s věkem svých účastníků. Co jednoho baví ve dvaceti, ho téměř jistě nebude uspokojovat ve 40, kdy člověk přece jen řeší jiné otázky a už méně oblékání, subkultury atd. a i největším radikálům se většinou obrousí hrany. Jedním z důvodů úpadku skinheads bylo i to, že se jim nepodařilo vytvořit nějakou přesahující platformu či intelektuální elitu, a tak časem zaostali za svými „nepřáteli“ z řad alternativců, squaterů, veganů či levicových punx. Poté, co od hnutí časem odpadli jeho tahouni, zůstali jen ti skutečně zarputilí. Hnutí se radikalizovalo a marginalizovalo. Osobně si ale myslím, že si stojí zato knihu přečíst, už jen z důvodu, jak žila a přemýšlela podstatná část mládeže na konci 80. a začátku 90. let.

Propagační video ke knize můžete najít zde:

[1] *Kytary a řev aneb co bylo za zdí*, Filip Fuchs, Papagájův Hlasatel, 2002, 318 s.

[2] *Hrdinové nové fronty – příběh punkové legendy*, Petr Štěpán, New Dark Division, 2015, 208 s.

[3] *The White Nationalist Skinhead Movement UK USA 1979-1993*, Robert Forbes Eddie Stampton 2015, 610 s.

[4] Filip Vávra – " Těžký boty to vyřešej hned ", BS Klan 13. července 2017.

[5] I to ale stačí, protože se nejedná o obsáhlejší analýzu a nemá narozdíl od své předlohy akademické standarty a asi ani takové ambice.

[6] *Těžký boty to vyřešej hned!*, Nové písničky Orlíku a další koncerty, Filip Vávra, nakladatelství Fiva 2017 s. 44

[7] *Tak to bylo, tak to je*, Lou Fanánek Hagen, Daranus, 2007, s. 159.

[8] *Těžký boty to vyřešej hned!*, Koncert v Hotelu Tichý z 26. 10. 1989, Filip Vávra, nakladatelství Fiva 2017 s. 50

[9] *Těžký boty to vyřešej hned!*, konec Braníku, Filip Vávra, nakladatelství Fiva 2017 s. 260

[10] *Těžký boty to vyřešej hned!*, Skalpování Nguyen Trong Hopa, Filip Vávra, nakladatelství Fiva 2017 s. 64

[11] *Teteliště zmrdů*, Milan Kozelka, JT's nakladatelství, 2012, s. 46

[12] Dala jméno i pozdější kapele Daniela Landy.

[13] *Těžký boty to vyřešej hned!*, Filip Vávra, nakladatelství Fiva 2017 s. 105

(Filip Vávra, nakladatelství Fiva 2017, 271 s.)